

Sygn. akt III AUa 1439/15

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 2 lutego 2016 r.

Sąd Apelacyjny - III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Gdańsku

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Maciej Piankowski
Sędziowie:	SSA Aleksandra Urban (spr.) SSA Alicja Podlewska
Protokolant:	sekr.sądowy Angelika Judka

po rozpoznaniu w dniu 2 lutego 2016 r. w Gdańsku

sprawy J. K.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T.

o składki

na skutek apelacji J. K.

od wyroku Sądu Okręgowego we Włocławku IV Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

z dnia 20 kwietnia 2015 r., sygn. akt IV U 678/14

oddala apelację.

SSA Alicja Podlewska SSA Maciej Piankowski SSA Aleksandra Urban

Sygn. akt III AUa 1439/15

UZASADNIENIE

W dniu 3 lipca 2014 r. J. K. wniósł odwołanie od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T. z dnia 3 lipca 2014 r., mocą której określono, wysokość jego zadłużenia z tytułu nieopłaconych składek na ubezpieczenia społeczne, ubezpieczenie zdrowotne, Fundusz Pracy za miesiąc luty i marzec 2014 r. na kwotę 1.974,78 zł.

Wnioskodawca odwołał się także od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T. z dnia 19 sierpnia 2014 r., określającej wysokość jego zadłużenia z tytułu nieopłaconych składek na ubezpieczenia społeczne, ubezpieczenie zdrowotne i Fundusz Pracy za miesiąc kwiecień i maj 2014 r. na kwotę 1.974,78 zł.

W uzasadnieniu odwołań J. K. wskazał, iż powinien podlegać ubezpieczeniu w KRUS nie zaś w ZUS i do takiego ubezpieczenia chciałby powrócić, co jednak uniemożliwiają mu niesprawiedliwe przepisy.

W dniu 4 listopada 2014 r., na podstawie art. 219 k.p.c. zarządzono połączenie spraw wywołanych wskazanymi wyżej odwołaniami do łącznego rozpoznania i rozstrzygnięcia.

W odpowiedzi na odwołania pozwany wniósł o ich oddalenie.

Wyrokiem z dnia 20 kwietnia 2015 r. Sąd Okręgowy we Włocławku IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych oddalił odwołania. Uzasadniając swoje stanowisko, Sąd wskazał, że J. K., jako płatnik dokonał zgłoszenia do obowiązkowych ubezpieczeń społecznych oraz ubezpieczenia zdrowotnego z tytułu prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej w okresie od lutego do maja 2014 r., przy czym nie opłacił za powyższy okres należnych składek.

W dniach 6 maja i 24 czerwca 2014 r. pozwany wszczął z urzędu postępowanie w sprawie określenia wysokości należności z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne, zdrowotne, Fundusz Pracy, wzywając jednocześnie J. K. do złożenia pisemnych wyjaśnień w sprawie przyczyn nieopłacenia składek pod rygorem wydania decyzji określającej wysokość zadłużeń. J. K. nie udzielił stosownych wyjaśnień ani nie opłacił należnych składek.

Wobec powyższego, pozwany w dniu 3 lipca 2014 r. wydał decyzję określającą wysokość zadłużenia J. K. z tytułu nieopłaconych składek na ubezpieczenia społeczne, ubezpieczenie zdrowotne i Fundusz Pracy, które na dzień wydania decyzji wynosiło łącznie 1.974,78 zł, w tym z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne w ramach zakresów numerów deklaracji 01-39 za okres od lutego do marca 2014 r. w kwocie 1.323,84 zł plus 36 zł odsetek za zwłokę, z tytułu składek na ubezpieczenie zdrowotne w ramach zakresów numerów deklaracji 01-39 za ten sam okres w kwocie 540,80 zł plus 9 zł odsetek za zwłokę, z tytułu składek na Fundusz Pracy w ramach zakresów numerów deklaracji 01-39 za powołany okres w kwocie 110,14 zł.

W dniu 19 sierpnia 2014 r. Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T. wydał kolejną decyzję, mocą której określono, wysokość zadłużenia J. K. z tytułu nieopłaconych składek na ubezpieczenia społeczne, ubezpieczenie zdrowotne i Fundusz Pracy, które na dzień wydania decyzji wynosi łącznie 1.974,78 zł, w tym z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne w ramach zakresów numerów deklaracji 01-39 za okres od kwietnia do maja 2014 r. w kwocie 1.323,84 zł plus 31 zł odsetek za zwłokę, z tytułu składek na ubezpieczenie zdrowotne w ramach zakresów numerów deklaracji 01-39 za ten sam okres w kwocie 540,80 zł plus 7 zł odsetek za zwłokę, z tytułu składek na Fundusz Pracy w ramach zakresów numerów deklaracji 01-39 za powołany okres w kwocie 110,14 zł.

Przystępując do rozpoznania analizowanej sprawy Sąd w pierwszej kolejności zważył, iż przedmiotem rozstrzygnięcia były zaskarżone decyzje, nie zaś podnoszona przez wnioskodawcę w odwołaniu kwestia „powrotu ubezpieczonego do KRUS”.

W tym zakresie stan faktyczny ustalony w przedmiotowej sprawie pozostawał, co do zasady poza sporem. W szczególności fakt zarejestrowania przez J. K. prowadzonej pozarolniczej działalności gospodarczej oraz dokonania zgłoszenia do ubezpieczenia w Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych z tego tytułu został przez wnioskodawcę wyraźnie przyznany.

W świetle powołanych ustaleń nie budziło zatem wątpliwości, iż w okresie od lutego do maja 2014 r. J. K. podlegał obowiązkowo, z tytułu prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej, ubezpieczeniom społecznym, tj. emerytalnemu, rentowemu, wypadkowemu.

Zarejestrowana działalność gospodarcza - co wynika z art. 6 ust. 1 pkt 5 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych - wiąże się co do zasady z przymusem podlegania ubezpieczeniu społecznemu i jedynie wykreślenie jej wpisu z ewidencji lub ujawnienie w ewidencji przerwy w jej prowadzeniu powoduje - na stałe lub okresowo - ustanie obowiązku tegoż ubezpieczenia. Ocena, czy działalność gospodarcza rzeczywiście jest wykonywana należy do sfery ustaleń

faktycznych, a istnienie wpisu do ewidencji nie przesądza o faktycznym prowadzeniu działalności gospodarczej, jednakże wpis ten prowadzi do domniemania prawnego, według którego osoba wpisana do ewidencji, która nie zgłosiła zawiadomienia o zaprzestaniu prowadzenia działalności gospodarczej, jest traktowana, jako prowadząca taką działalność. Domniemanie powyższe może być obalone w drodze przeprowadzenia przeciwdowodu, który obciąża stronę powołującą się na fakty przeciwne twierdzeniom wynikającym z domniemania.

Przekładając powyższe na grunt analizowanej sprawy wskazać należy, że J. K. bezspornie, w związku z prowadzeniem pozarolniczej działalności gospodarczej (zgłoszonej i niewyrejestrowanej ze stosownej ewidencji) w okresie objętym zaskarżonymi decyzjami podlegał ubezpieczeniu społecznemu. Jednocześnie bez znaczenia dla rozstrzygnięcia przedmiotowej sprawy pozostaje dokonywana obecnie przez J. K. ocena decyzji o podjęciu działalności gospodarczej czy też zgłoszeniu do ubezpieczenia w Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych z tego tytułu, jako błędnej. Także ewentualny fakt braku przychodów z tytułu prowadzonej działalności gospodarczej nie zwalnia przedsiębiorcy z obowiązku zapłaty należnych składek na ubezpieczenie społeczne. Brak dochodów nie świadczy bowiem o zaprzestaniu prowadzenia działalności gospodarczej, albowiem niejednokrotnie, aby uzyskać dochód przedsiębiorca czyni najpierw szereg wydatków finansowych, ponosząc przy tym ryzyko związane z prowadzeniem takiej działalności (tak też wyrok SA w Warszawie z dnia 28.02.2006r. w sprawie II AUa 1082/05, Apel. Warszawa 2006/3/12, wyrok SN z 30.11.2005r., II UK 111/06), po to by w przyszłości móc czerpać profity.

Analizując wskazany w zaskarżonych decyzjach wymiaru składek oraz stwierdzenie obowiązku ich zapłaty, Sąd również w tej materii nie stwierdził żadnych nieprawidłowości. Organ rentowy swe rozstrzygnięcia oparł bowiem na prawidłowo powołanych przepisach prawa, tj. art. 32 i art. 46 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych.

Odnosząc się do tak poczynionych ustaleń, J. K. nie powołał żadnych okoliczności uzasadniających odmienną wysokość należnych składek wskazując jedynie na chęć powrotu do ubezpieczenia w KRUS i niesprawiedliwość przepisów to uniemożliwiających, co - jak już wskazano - nie było przedmiotem zaskarżonych decyzji.

Jeśli zatem J. K. - jak sam przyznał - nie opłacił należnych składek, uznać należało, iż jego zadłużenie z tego tytułu obejmuje kwoty wskazane w zaskarżonych decyzjach.

Mając na uwadze powyższe uznając zaskarżone decyzje pozwanego za trafne, Sąd Okręgowy, na mocy art. 477¹⁴ § 1 k.p.c., orzekł, jak w sentencji.

Apelację od wyroku wywiódł wnioskodawca zaskarżając go w całości i wnosząc o jego zmianę poprzez uwzględnienie odwołań.

Uzasadniając swoje stanowisko skarżący podkreślił, że Sąd Okręgowy w zasadzie wcale nie zajął się kwestią jego powrotu do KRUS, która była dla niego kluczowa. Wobec powyższego apelujący zwrócił się z prośbą do Sądu Apelacyjnego o uwzględnienie faktu, że obowiązują niesprawiedliwe przepisy uniemożliwiające mu powrót do ubezpieczenia rolniczego.

W uzupełnieniu apelacji wnioskodawca wyjaśnił, że gdyby posiadał wiedzę, że wcześniejsza emerytura należy mu się z KRUS, nie podjąłby prowadzenia działalności gospodarczej. Zdaniem skarżącego wszystkie składki wpłacone do ZUS powinny być anulowane. Podkreślił, że Zakład Ubezpieczeń Społecznych wprowadził go w błąd. Nadto wskazał, iż aktualnie posiada informację, że otrzyma świadczenie emerytalne z KRUS, jednakże mimo to wnosi o ukaranie organu emerytalnego, który niesprawiedliwie nałożył na niego obowiązek zapłaty składek z tytułu prowadzenia mikroprzedsiębiorstwa.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja wnioskodawcy nie zasługuje na uwzględnienie.

Przedmiotem niniejszego postępowania było ustalenie podlegania przez J. K. ubezpieczeniom społecznym z tytułu prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej.

W powyższym zakresie Sąd Okręgowy przeprowadził stosowne postępowanie dowodowe, a w swych ustaleniach i wnioskach nie wykroczył poza ramy swobodnej oceny wiarygodności i mocy dowodów wynikające z art. 233 k.p.c., nie popełnił też uchybień w zakresie ustalonych faktów. W konsekwencji Sąd odwoławczy, oceniając jako prawidłowe ustalenia faktyczne dokonane przez Sąd I instancji, uznał je za własne, co oznacza, iż zbędnym jest ich szczegółowe powtarzanie w uzasadnieniu wyroku Sądu odwoławczego (por. wyrok Sądu Najwyższego z 5 listopada 1998 r., I PKN 339/98, OSNAPiUS z 1999 r., z. 24, poz. 776).

Podstawę prawną roszczenia wnioskodawcy stanowi art. 6 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (t.j.: Dz. U. z 2015 r., poz. 121), zgodnie z którym obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnym i rentowym podlegają osoby fizyczne, które na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej są osobami prowadzącymi pozarolniczą działalność gospodarczą. Obowiązkowo ubezpieczeniu wypadkowemu podlegają osoby podlegające ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym (art. 12 ust. 1 ustawy systemowej). Natomiast dobrowolnie ubezpieczeniu chorobowemu podlegają na swój wniosek osoby objęte obowiązkowo ubezpieczeniami emerytalnym i rentowymi, wymienione w art. 6 ust. 1 pkt 2, 4, 5, 8 i 10 (art. 11 ust. 2 ustawy systemowej). Ustawa systemowa w art. 13 pkt 4 stanowi, że osoba prowadząca pozarolniczą działalność gospodarczą podlega obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym oraz wypadkowemu w okresie od dnia rozpoczęcia wykonywania tej działalności do dnia zaprzestania jej wykonywania z wyłączeniem okresu, na który wykonywanie działalności zostało zawieszona na podstawie przepisów o swobodzie działalności gospodarczej.

Mając na względzie powyższe, odnieść należy się do treści przepisów określających definicję działalności gospodarczej, a w szczególności do art. 2 ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej, który definiuje działalność gospodarczą, jako zarobkową działalność wytwórczą, budowlaną, handlową, usługową oraz poszukiwanie, rozpoznawanie i wydobywanie kopalin ze złóż, a także działalność zawodową, wykonywaną w sposób zorganizowany i ciągły. Jest to legalna definicja działalności gospodarczej, co oznacza, że powinna być ona traktowana, jako powszechnie obowiązujące rozumienie tego pojęcia w polskim systemie prawnym (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 2 lutego 2009 r., V KK 330/08, Prok. i Pr.-wkl. 2009, Nr 6, poz. 17, zob. też uchwałę Sądu Najwyższego z 23 lutego 2005 r., III CZP 88/04, OSNC 2006, Nr 1, poz. 5). Z rozpoczęciem działalności gospodarczej ściśle łączy się obowiązek wpisu do ewidencji działalności gospodarczej. Wpis ma jednak - co należy podkreślić - charakter deklaratoryjny, a nie - konstytutywny i nie kreuje bytu prawnego przedsiębiorcy. Zgłoszenie i wpis do ewidencji działalności gospodarczej stanowi tylko podstawę rozpoczęcia działalności gospodarczej w rozumieniu jej legalizacji i nie jest zdarzeniem ani czynnością utożsamianą z podjęciem takiej działalności (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 6 czerwca 2013 r., III AUa 1928/12, LEX nr 1339313). Określenie przez samego przedsiębiorcę daty rozpoczęcia działalności gospodarczej wpisywanej do ewidencji powoduje jednak powstanie domniemania faktycznego, że z tą datą działalność gospodarcza została podjęta i jest prowadzona aż do czasu jej wykreślenia z ewidencji. Domniemanie faktyczne ma znaczenie dowodowe i może być obalone, co oznacza, iż okres prowadzenia działalności gospodarczej wynikającej z wpisu do ewidencji może być korygowany, lecz czynność ta musi być powiązana z wynikami postępowania dowodowego.

Podkreślić należy, że ubezpieczenie z tytułu prowadzenia działalności gospodarczej powstaje z mocy prawa. Wprawdzie w decyzjach dotyczących tej kwestii używa się niejako zwyczajowo sformułowania „obejmuje ubezpieczeniem społecznym”, jednakże nie zmienia to faktu, że **ubezpieczenie to powstaje z mocy prawa, a decyzja organu rentowego ma jedynie charakter deklaratoryjny, potwierdzający powstanie prawa z chwilą ziszczenia się jego ustawowych przesłanek**. Przepis art. 6 ust. 1 pkt 5 w zw. z art. 13 pkt 4 ustawy systemowej kreuje obowiązek podlegania osób prowadzących pozarolniczą działalność ubezpieczeniom z mocy ustawy od dnia rozpoczęcia wykonywania działalności do dnia zaprzestania wykonywania tej działalności. Tak więc, to nie decyzja organu rentowego powoduje powstanie tego obowiązku, a jedynie potwierdza ona ten obowiązek. Decyzja ta wydawana jest na podstawie art. 83 ust. 1 pkt 2 ustawy systemowej i nie jest decyzją kształtującą prawa i obowiązki, a

jedynie decyzją potwierdzającą przebieg ubezpieczeń. Innymi słowy, o obowiązku ubezpieczenia przesądzą przepisy prawa, a nie wola ubezpieczonego lub organu rentowego.

Przenosząc powyższe na grunt analizowanej sprawy Sąd Apelacyjny przypomina, że J. K. - jak sam wskazał na rozprawie pierwszoinstancyjnej w dniu 20 kwietnia 2015 r. - zgłosił rozpoczęcie prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej od dnia 1 lutego 2014 r. i prowadził ją nieprzerwanie do dnia 31 maja 2014 r. (taki bowiem okres obejmują zaskarżone przez ubezpieczonego decyzje ZUS). We wskazanym okresie skarżący nie zgłaszał w pozwanym organie żadnych przerw w wykonywaniu działalności, nie zawieszał jej, jak również nie złożył wniosku o jej wykreślenie z ewidencji działalności gospodarczej – a skoro tak to bezsprzecznie podlegał on nieprzerwanie przez cały wskazany wyżej okres obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym. Powyższe zaś – co szczegółowo wyjaśnił Sąd I instancji w uzasadnieniu zaskarżonego orzeczenia – generuje obowiązek uregulowania wynikających z faktu zarejestrowania i prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej składek, których – jak ubezpieczony podał w dniu 20 kwietnia 2015 r. – dotychczas nie uiścił.

Na marginesie jedynie – odnosząc się do zarzutów wskazanych w apelacji – wyjaśnić trzeba, że Sąd nie analizował kwestii powrotu wnioskodawcy do systemu ubezpieczenia społecznego rolników, albowiem nie była ona przedmiotem żadnej z zaskarżonych w postępowaniu decyzji, których treścią Sąd jest związany. Postępowanie w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych inicjowane jest bowiem wniesieniem przez ubezpieczonego odwołania od decyzji organu rentowego lub odwołania w razie niewydania przez organ rentowy decyzji w terminie dwóch miesięcy od zgłoszenia roszczenia (art. 476 § 2 i 3 k.p.c.). Zgodnie z tezą reprezentowaną w orzecznictwie, dochodzenie przed sądem prawa do świadczenia z ubezpieczenia społecznego, które nie było przedmiotem decyzji organu rentowego jest niedopuszczalne, za wyjątkiem przewidzianym w art. 477⁹ § 4 k.p.c. (dotyczy niewydania decyzji przez organ rentowy), a treść decyzji, od której wniesiono odwołanie wyznacza przedmiot i zakres rozpoznania oraz orzeczenia sądu (por. orzeczenie Sądu Najwyższego z dnia 13 maja 1999 r., sygn. akt II UZ 52/99, OSN 2000, nr 15, poz. 601; orzeczenie Sądu Najwyższego z dnia 23 listopada 1999 r., sygn. akt II UKN 204/99, OSN 2001, nr 5, poz. 169). Jeśli zatem kwestia powrotu przez wnioskodawcę do ubezpieczenia społecznego rolników nie była przedmiotem żadnej z decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (ani z 3 lipca 2014 r., ani z 19 sierpnia 2014 r., to tym samym badanie jej przez Sąd Okręgowy było niedopuszczalne.

Ze wskazanych wyżej względów uznać należało, że wywiedziona przez J. K. apelacja, a także zaprezentowane w niej zarzuty, w żadnej mierze nie podważyły skutecznie prawidłowości dokonanych przez Sąd I instancji ustaleń, oceny mocy dowodowej i wiarygodności zebranego w sprawie materiału dowodowego, a także prawidłowo przeprowadzonej subsumcji prawnej, dlatego też, podzielając stanowisko Sądu I instancji oraz uznając zaskarżone decyzje pozwanego za trafne, Sąd Apelacyjny na mocy art. 385 k.p.c., orzekł, jak w sentencji.

SSA Aleksandra Urban SSA Maciej Piankowski SSA Alicja Podlewska